

Egy váratlan, utólag felismert SAS helyzet története

Vágner Judit

konduktor – gyógypedagógus – Békés dúla

A Szuggesztív Kommunikáció A Szomatikus Orvoslásban képzés nagyrészt az egészségügyben és az orvosi kommunikációban nyújt segítséget, de számos előadótól hallhattam a képzés során is, hogy a magánéletükben, gyermeknevelés közben, a mindennapokban is sikerrel alkalmazzák ezt a fajta kommunikációt. Én jelenleg az oktatásban dolgozom, változó életkorú fogyatékos emberekkel találkozom nap, mint nap. Az én történetem 2015. év nyári eseménye. Nem egy hagyományos orvos-beteg találkozás és beszélgetés, de annál tanulságosabb a számomra is, amik és ahogyan történtek...Íme.

A nyár végén táborozni indultam egy budapesti napközi otthon fiataljaival és ottani munkatársaimmal. A cél az volt, hogy az ország keleti szegletében lévő, egyik nevesebb termálfürdőt meglátogassuk, hogy a maradék jó időt kihasználva elbúcsúztathassuk a nyarat, illetve felkészülhessünk a soron következő tanévre.

Egy hetet (pontosabban öt napot) töltöttünk távol a város zajától, s telve élményekkel indultunk vissza. Az egy hét alatt már az egyik fiatal (a továbbiakban nevezzük őt Bécinek, aki 34 éves Down-szindrómás férfi) a szerdai (harmadik) naptól gyomorfájásra panaszkodott. Eleinte kevésbé figyeltünk oda panaszaira – mondván túl sokat evett, megterhelő ételeket fogyasztott. Csütörtökön tovább panaszkodott, ezért fokozottabban figyeltünk rá. Mivel vízbe nem szeretett volna jönni, így árnyékba fektettük, s továbbra is könnyebb ételeket fogyasztott. Estére láthatóan jobban volt, s úgy tűnt panaszai szűntek. Utolsó nap reggelén egy péksüteményt reggelizett, majd ezek után ebédet már nem kért, közérzete újra rosszabbodott. Bágyadt volt, s hasi fájdalmakra panaszkodott. Ekkor tudtam meg, hogy lágyéki sérve van, s a kolléganők arra gyanakodtak, hogy ez állhat a háttérben.

Az ötödik napon ebéd után felkerekedtünk és útnak indultunk a rekkenő hőségben, vissza Budapestre. Autópályán tettük meg utunk nagy részét, s mivel elég hosszú volt, így egy pihenőhelynél megálltunk felfrissülni, s mosdót használni.

Béci is leszállt a buszról, s még három fiú társaságában egy kollégámmal együtt a férfi mosdóhoz kísértük őket. Béci bement, nem is figyeltünk rá különösebben, mert teljesen önálló, szükségleteit jelzi és ellátja magát. Amikor kilépett a WC ajtaján, a véletlen (ha létezik...) játéka, hogy éppen felé fordultam és a közelében voltunk mindketten. Szemei zavarosak voltak, s megingott. Sikerült utána kapnunk, mielőtt teljesen összeesett volna, így nem ütötte meg magát. Azonnal lefektettük a hátára, s felemeltük a lábát. Közben odajött az elsősegélynyújtást végzett kolléga is, ő segített abban, hogy stabil oldalfekvésbe fektessük, amíg a másik kollégám elszaladt szólni a buszhoz, hogy hozzanak vizet. Béci zavarodott szemei idő közben kitisztultak, de mivel többnyire kommunikációjára az egyszavas válaszadás jellemző, magától nem beszél, így folyamatosan kérdéseket tettünk neki fel, hogy érzi magát, mutassa meg érez-e *fájdalmat* stb., s közben maradt stabil oldalfekvésben, de már kommunikált velünk, akik ott térdelünk mellette. S megérkezett a várva várt víz, mely igen jól tudott esni a kb. 35 fokos hőségben – még ha árnyékban voltunk, akkor is!

A szituáció szokatlan volt és mindannyian megijedtünk. A kolléganők is mind körénk gyűltek, ami nem biztos, hogy ebben a szituációban a javunkra vált...Záporoztak fejünk felett a fájdalom, borzasztó, „Jaj, mi lesz most?“, s ehhez hasonló szavak, teljesen kétségbeesett hanglejtésekkel. Zavaróvá és feszültté vált a légkör, s meglátásom szerint Béci is ilyenné vált.

Ez idő alatt elkezdtem kortyonként itatni. Elfogadta a vizet és ivott volna többet is. Kollégám, az egyszerűség kedvéért Zoli, vizes papírsebkendőt tett Béci homlokára és tarkójára. Ezzel egy időben továbbra is hasonló mondatok szállingóztak a fejeink felett:

- *Jesszusom, miért kellett ezt pont az utolsó napon!*
- *Biztos a sérve pukkant ki! Nekem is volt ilyen... borzasztóan tud az fájni, én már csak tudom! Itt fáj ugye, Bécikém!?*
- *Jaj, szegénykém, ha tényleg annyira fáj, akkor most nagyon rossz neked!*

Ekkorra Béci már a hátán feküdt – nekem, mint laikusnak, szomjasnak tűnt, azt gondoltam, itatom, abból baj nem lehet. A zavaró mondatok sokaságában eszembe jutottak a már-már ismert kommunikáció, a dúlaműhelyes helyzetgyakorlatok, s elkezdtem Béci fülébe duruzsolni:

- Minden rendben van. Hamarosan jobban leszel és megyünk tovább!

Béci megfogta a kezem és szemkontaktust vett fel. Gyakran kellett el-elnézni, de amikor nem szólított meg senki, hosszú másodpercekig sikerült tartani a szemkontaktust, s emlékeim szerint még mosolyogni is tudtam.

Közben megérkezett egy ember, aki az autópálya felügyelethez tartozott, s kérdezte, hívja-e a mentőket?

Hosszasnak tűnő tanácskozás után végül mindenki jobbnak látta, ha mentőt hívunk. Nem tudtuk, mi lehet a baj, azt láttuk biztosabbnak, ha orvosok kezébe kerül. Nehéz helyzetben voltunk. (Béci kommunikációját jellemzi, hogy egyszavas válaszokat ad vagy eldöntendő kérdésre felel igennel vagy nemmel).

Egyszer csak megállt egy újabb autó, amelyből kiszállt egy ember, s azonnal Béci közelébe lépett, megfogta a kezét és vélhetően a pulzusát mérte. Béci ijedten nézett, szeretett volna felemelkedni és elhúzni a kezét, mire egy mérges dűnnyögés volt a válasz. Nyugodtan próbáltam kérdezni, hogy mégis ki ő? Válasz helyett elkezdte mondani, hogy: „A pulzusa rendben van, jó, hogy itatjuk, de mentőt kellene hozzá hívni.” Újra feltettem a kérdést kit tisztelhetünk „mentőangyalunk” személyében (mostanra azt is tudom, hogy raport építésben van még mit fejlődnie). Válaszolt, hogy ő szakképzett ápoló és sok minden lehet, hívjunk mentőt, s vigyék kivizsgálásra.

- *Most mi lesz!?! Hol fáj? Hol fáj? Meg tudod mondani?*

Béci közben az alhasát mutatja.

- *Mondom én, hogy a sérve! Jajj, milyen borzasztó! Én voltam már ilyen állapotban, a világomról sem tudtam! Csillagokat láttam egész nap és semmi nem esett jól! Szegény, Béci, csak jöjjön már az a mentő!*

Mindezt hallva és látva, miközben folyamatosan Béci mellett voltam folyamatosan megkérdőjeleződött bennem, hogy kellek-e még ide, hogy elvegyem tőle a levegőt. De érezhetően az elhangzott és kétségbeesett hanglejtésű mondatokra egyre csak megszorította a kezem, s mélyen a szemembe nézett. Szinte „kierőszakolta” a szavakat belőlem:

- Nyugodj meg, minden rendben lesz.

Beugrott a mindig mentő kérdések: Hogy vagy most? Mit szeretnél, Béci?

Erre máris kínálta a lehetőséget, hogy mivel lehetne elterelni figyelmét, kicsit megnyugtanni. A válasza ennyi volt: Bea. (Tudniillik, Bea a szerelme, aki várta őt a buszon, mindig és mindenhová kézen fogva mennek, mindenki tudja a környezetükben, hogy ők egy szerelmes pár.)

Rémülten ismételte meg még egyszer, hogy: „Bea. Bea hol van most?” Elmondtam neki, hogy a buszon ül, s azért szurkol neki, hogy minél hamarabb jobban legyen és újra együtt lehessenek. Amint jobban lesz, újra együtt sétálhatnak kézen fogva. Mindeközben az alkarját simogattam. S közben az is eszembe jutott, hogy jó lesz, ha elkezdem felkészíteni arra, hogy mi fog történni vele, ha megérkezik a mentő...

„Béci! Hívtak hozzád mentőautót. Hamarosan megérkezik. *Ne ijedj meg* (természetesen megijedt és azonnal szorította a kezem), azért jönnek, hogy megvizsgáljanak és biztosak legyenek benne, hogy mi történik most a testedben. Meg fog érkezni a mentőautó, az is lehet, hogy szirénázni fog! Megérkeznek, megvizsgálják és valószínű, hogy a mentőautóban utazol majd a kórházig! Szeretnéd kipróbálni, hogy milyen benne utazni? Ott kiderítik majd, hogy *mi okozza a fájdalmadat!*”

Ekkor Béci bólogatott és úgy tűnt megnyugodott. A kolléganők ki- és beléptek a térbe, próbáltak közelebb hajolni, de sikerült Béci köré olyan burkot vonni, amin úgy tűnt, nehezen jutottak át mások szavai. Közben eszembe jutott, lehetséges, hogy el kell kísérem, ha megérkezik a mentő, de hamarosan kiderült, hogy nem én leszek a kísérő. Ettől én megnyugodtam, de közben eszembe jutott, hogy Béci mégiscsak az én karomon csüng, s láthatólag nem is szeretne elengedni. Megfogtam az alkarját, simogattam, arcát vizes zsebkendővel törölgettem, s a szemébe néztem:

- Minden rendben lesz. Hamarosan megérkezik a mentőautó és Kati néniel elvisznek téged a kórházba, ahol kiderítik, mi okozza a problémát.

Béci semmit nem szólt, csak felemelte a fejét, erősen megszorította a kezem és feje csóválásával tiltakozni próbált, majd másik kezének mutatóujjával rám mutatott.

- Én nem mehetek veled, Kati néni tudja és ismeri minden papírod, meglátod minden rendben lesz és a kórházban már sokkal könnyebb lesz!

Továbbra is csak szorított, nem nyugodott meg.

- Újra mondom: Hamarosan megérkezik a mentőautó. Lehetséges, hogy mindjárt meghalljuk a hangját. Kati néniel együtt elvisznek a kórházba, meglátod, minden rendben lesz!

Közben elszállingóznak, visszajönnek a kolléganők és kollégák, kérdezik, mi van? Nekik is csak azt tudom mondani, hogy vélhetően minden rendben. S azért el-elhagyják a teret olyan szavak:

- *Hol van már ez a mentő! Már 20 perce kihívtuk! Ez a magyar egészségügy! Felháborító, kész cirkusz! Nem számít mi baja az embernek, akár mindenki meg is halhat.*

Talán az elhangzott szavakon kívül a hanglejtések és hangsúlyok, a már-már kézzel fogható nyugtalanság – ami persze érthető, de ugyanakkor duplájára növelte a feszültséget – még zavaróbbak voltak. Hála Istennek, Béci figyelt rám... bár biztosan hallotta a fülét megütő szavakat is. Ellenben továbbra is a karomon csüngött. Ekkor újra eszembe jutott: Bea.

- Béci, tudod Bea egyedül van fent a buszon. Téged elkísér Kati néni, én pedig vigyázok Beára.

Nemet intett a fejével, s a szorítása nem engedett.

- Bea is biztosan szeretne hallani felőled, hogy jól vagy. Én megnyugtatom majd a buszon haza felé, mellette leszek. A Te feladatod az lesz, hogy jól legyél!

S a görcsös szorítás enyhült, erre már igent mondott.

Ebben a pillanatban érkezett meg a mentő, a mentőtiszt azonnal kiszállt az autóból és felénk sietett.

- Látod, Béci, már itt is vannak – mondtam mosolyogva.

Az orvos nagyon határozottan és céltudatosan lépett mellém. Először keményen beszélt Bécihez. Bemutatkozott neki, megfogta a kezét, s ekkor vehette észre Béci Down-szindrómáját. Felnézett és rá is kérdezett, de ettől függetlenül nem állt fel mellőle, továbbra is őt figyelte és vele igyekezett kommunikálni. Elvégzte a szükséges teendőket – legalábbis gondolom, érteni nem értek hozzá – majd elmondta Bécinek, hogy most el kell mennie a kórházba a mentőautóval, hogy olyan vizsgálatokat végezzenek el, amelyek megmutatják, hogy van-e bármiféle *probléma a testével*. A mentőorvos ezek után állt fel és kérdezte meg hogy ki kíséri. Tájékoztattam mindannyiunkat arról, ami történni fog. Időközben én végig Béci kezét fogtam, s újra biztosítottam arról, hogy Bea jó kezekben lesz.

Béci bekerült a mentőautóba, s bár látszott rajta a feszültség, lényegesen könnyebben ment az „elválás”, mint az elején gondoltam.

Végezetül kiderült, hogy Béci minden eredménye megfelelő volt, s nem tudták megmondani, hogy mindezt pontosan mi okozhatta. A következő héten ugyan nem volt napköziben, de amikor újra találkoztunk, akkor azonnal odajött hozzám, megölelt és csak annyit mondott: szeretlek...

Számomra ez a történet is bizonyítja, hogy a „SAS kommunikáció” sokkal több helyen jelen van az életünk során, mint azt én a képzés elején gondoltam. A történet valóban megtörtént és igaz, de soha nem gondoltam volna, hogy azok a szavak és mondatok, amiket használok, azoknak ekkora ereje van. Számtalanszor észre veszem magamon, hogy helytelenül kommunikálok. Ennek a példának a felismerésével érzem azt, hogy bátorság és használni a megtanultakat, mint ahogyan itt is működött. A cél, használva a jövőorientációt – mely szerint Erikával kézen fogva sétálgatnak majd, a pozitivitás – amiért igyekeztem azt hangsúlyozni, hogy minden rendben van, s sikerült tartani egy olyan védett burkot, amelyben – szerintem – kevésbé hatolt be az a rengeteg negativitás, amelyet a kolléganők mantráztak a fejünk felett.

Mivel saját magam sem tudtam mi fog történni és hol van a történet vége, sikerült jól használnom a fokozatosság elvét. Lépésenként haladtunk, de mikor nyilvánvalóvá vált, hogy mentő és kórház lesz a történet folytatása, fokozatosan többet és többet próbáltam mondani neki, miközben informáltam, hogy érkezni fog a mentőautó, elviszik kórházba, kivizsgálják stb., mindezt lassan elmondva, többször ismételve. Mikor kiderült számomra, hogy ki kíséri, a riport átadására tettem lépéseket. Ez akkor sikerült igazán, amikor Béci számára igazán fontos szempontot tudtam megnevezni, miért is nem én megyek vele.

Feledhetetlen élmény volt megtapasztalni azt, hogy a teljesen ijedt, görcsös embert sikerült megnyugtatni és nem félt attól, hogy mentőautóba kerül.

Köszönöm, hogy megismerhettem és felismerhettem a történetemben a technikákat!